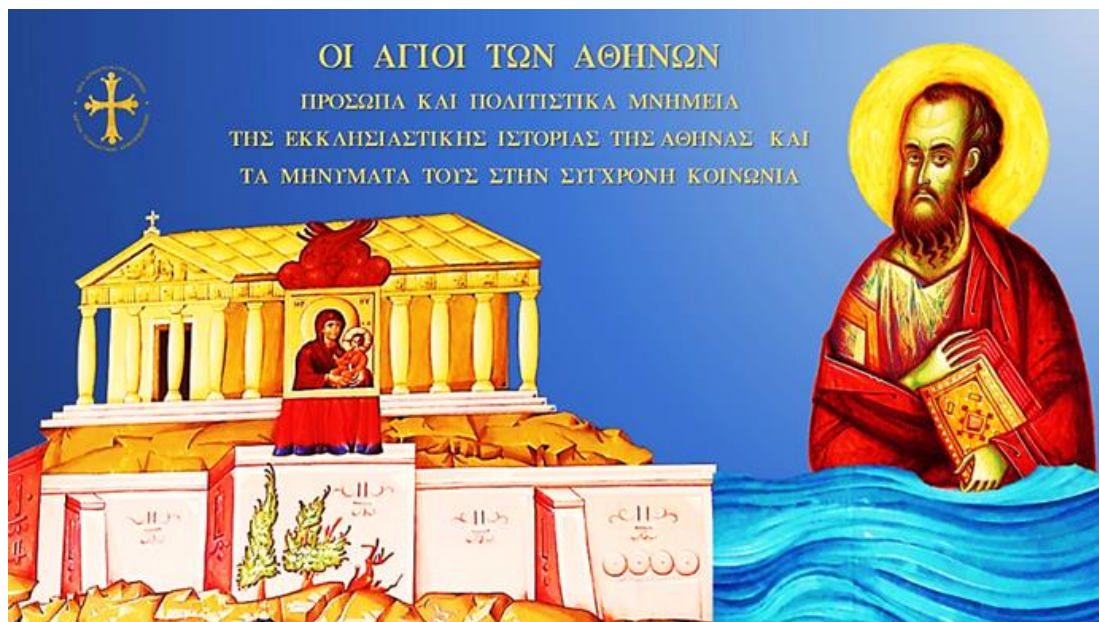

αρχιμ. Θεολόγου Αλεξανδράκη, Δ/θυντού του Ι.Π.Ε.
αρχιμ. Μιχαήλ Σταθάκη, αρχαιολόγου
Γεωργίου Φούντζουλα, θεολόγου

**Ο εξ Αθηνών άγιος Λεόντιος
επίσκοπος Ατταλείας της Πισιδίας
ο μυροβλύτης**

Το Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, με την ευλογία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου μας κ. Ιερωνύμου Β', υλοποιώντας ένα όραμα που εκείνος μας ενέπνευσε, την δια βίου μάθηση στην ποιμαντική των Ενοριών μας, κατά την τριετία 2021-2023, μεταξύ των άλλων πρωτοτύπων και επικαίρων θεματικών ενοτήτων υπήρχε η δυνατότητα για κάθε ενδιαφερόμενο να παρακολουθήσει, είτε συγχρονισμένα είτε ασύγχρονα από την σχετική ηλεκτρονική πλατφόρμα, το σεμινάριο με τίτλο «Οι Άγιοι των Αθηνών. Πρόσωπα και Πολιτιστικά Μνημεία της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Αθήνας

και τα μηνύματά τους στη σύγχρονη κοινωνία» (εικ. 1). Ένα δηλαδή επιμορφωτικό πρόγραμμα, το οποίο εκτός των άλλων μας έδωσε τη δυνατότητα να έρθουμε κοντά σε αγίους, οι οποίοι για διαφόρους ή και ανεξιχνίαστους λόγους σκεπάστηκαν από «τη λήθη» του Συναξαριστή. (<https://elearning.ipe.gr/course/view.php?id=13>)

Κάποιοι ήταν Αθηναίοι στην καταγωγή, αλλά έζησαν, έδρασαν, μαρτύρησαν ή και εν ειρήνη ετελειώθησαν σε άλλες περιοχές εκτός της Αττικής. Κάποιοι άλλοι στάθηκαν περαστικοί από την Αθήνα αφήνοντας, όμως, ένα στίγμα. Κάποιοι ήρθαν από άλλες περιοχές αφιερώνοντας τη ζωή τους υπέρ της Αττικής Εκκλησίας και το ζην επ' αυτής εξεμέτρησαν, αλλά λησμονήθηκαν... (<https://www.iaath.gr/index.php/istoria/agiologio>)

Η Αττική εξαιτίας διαφόρων συνθηκών φαίνεται πως κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας γίνεται φιλόξενος τόπος για να ανθίσει ο ορθόδοξος μοναχισμός και μάλιστα σε τέτοιο επίπεδο και βαθμό, ώστε θα μπορούσε αμέσως μετά το Άγιον Όρος και τα Μετέωρα να συναποτελέσει -εκ των υστέρων πλέον- ένα τρίτο μοναστικό κέντρο του ελλαδικού χώρου.

(<https://www.iaath.gr/index.php/istoria/istoria-ekklisias>)

Μεγάλα, σημαντικά, πλούσια, πολυάνθρωπα μοναστήρια, με προικισμένους από γνώσεις εκκλησιαστικές και θύραθεν

ασκουμένους άνδρες και γυναίκες, φιλοπάτριδες και με πνεύμα αυτοθυσίας φαίνεται πως παραλαμβάνουν από τον τελευταίο ορθόδοξο Μητροπολίτη των Αθηνών, τον άγιο Μιχαήλ Χωνιάτη, το πηδάλιο της τοπικής Εκκλησίας, με την ελπίδα να το οδηγήσουν σε ένα απάνεμο λιμάνι. Ο πλους αυτός διήρκησε εξακόσια δέκα επτά χρόνια μετά την κατάληψη των Αθηνών από τους Φράγκους το 1205. Τα δε πρώτα διακόσια πενήντα χρόνια η Αττική έμεινε και χωρίς ορθόδοξο Μητροπολίτη...

(<https://www.iaath.gr/index.php/istoria/istoria-ekklisias>)

Δεν φαίνεται λοιπόν παράδοξο, αδικαιολόγητο ή ακόμα και ύποπτο ότι η τοπική Εκκλησία λησμόνησε κάποια από τα βασικά της στολίδια, τα οποία συνθέτουν την εικόνα και αποκαλύπτουν την ταυτότητά της, τους εκλεκτότερους της, τους αγίους της...

Στα ως άνω ήρθε να προστεθεί το έργο **καταγραφής και ψηφιοποίησης είκοσι χιλιάδων ιερών κειμηλίων και εν γένει εκκλησιαστικών αντικειμένων που φυλάσσονται στους εκατόν εξήντα επτά Ενοριακούς Ναούς της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, αλλά και η ψηφιοποίηση περίπου μισού εκατομμυρίου σελίδων**

εντύπου και χειρογράφου αρχαιικού υλικού και παλαιτύπων. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2023, από το Ι.Π.Ε. ανοίγοντας νέες προοπτικές για να ξαναδούμε την τοπική εκκλησιαστική ιστορία με άπλετο φως, ή τουλάχιστον με τόσο φως όσο δεν είχαμε ποτέ μέχρι τώρα στη διάθεσή μας.

(<https://ipe.gr/to-idryma/praxi-psifiopoiisi/>).

Από την ψηφιοποίηση των εντύπων μας δόθηκε μια πληροφορία για κάποιον άγιο

Διακόζουμε • Τεκμηριώνουμε • Αναδεικνύουμε

Αιδήσει της Εκκλησιαστικής Κληρονομιάς σε 157 Θρησκ. και Ιερές Μονές της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών σε 15 Διόκους του Νηοῦ Ἀττικῆς

Ψηφιοποίηση 450.000 σελίδων αρχαίων, βιβλίων, καταλόγων και άλλων ιστορικών φεγγύτων και τεκμηρίων

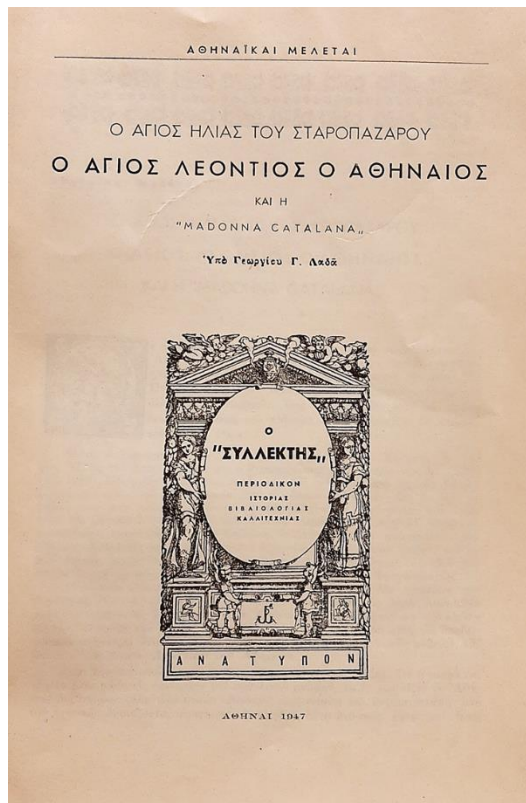
Φωτογράφιση υφηνικής αλληλούχης 20.000 ιερών εικόνη και άλλων κειμηλίων

Τριδιάστατη απεικόνιση 1000 κειμηλίων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Ε.Π. "Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία"
ΕΥΡΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "Ψηφιακός Μετασχηματισμός"
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
Ευρωπαϊκή Ένωση

Λεόντιο εξ Αθηνών. Πρόκειται για το άρθρο του Γεωργίου Λαδά με τίτλο *Ο ΑΓΙΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ*, στο περιοδικό *Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ*, **Αθήναι 1947**. Ο Βίος του αγίου Λεοντίου μας παραδίδεται μόνο σε μία καραμανλίδικη εκδοχή, την οποία διέσωσε και εξέδωσε στην Βενετία το 1783 ο Μητροπολίτης Αγκύρας Σεραφείμ Β' ο Πισίδιος ή Ατταλειώτης. Φέρει τον τίτλο «*Παχάρι χεγιάτ.. Γιάνια, Αζίζ Σσεχίτ Ολάν, Μαρτυροσλαρίν Νακλιετή*» και αποτελείται από το

πρώτο μέρος το οποίο περιέχει σε καραμανλίδικη γραφή βίους αγίων από τον Σεπτέμβριο έως και τον Φεβρουάριο και το δεύτερο μέρος με τις ακολουθίες των αγίων αυτών στα ελληνικά.

Το έργο ζωής του Σεραφείμ, στο οποίο οφείλει και τις μεγάλες διακρίσεις που γνώρισε, αφορά στην έκδοση καραμανλίδικων βιβλίων, των οποίων υπήρξε ως επί το πλείστον και ο μεταφραστής. Η δράση του αυτή, που χρονολογείται μεταξύ των ετών 1753 και 1783, ανήκει στην αρχαιότερη περίοδο της ιστορίας των καραμανλίδικων εκδόσεων.

(<https://docplayer.gr/69330309-Serafeim-v-agkyras-pisidios.html>)

Ο Γεώργιος Λαδάς στο ως άνω άρθρο του μνημονεύει την έκδοση του 1783, ο ίδιος όμως έχει υπ' όψιν του επανέκδοση του 1806. Γνωρίζουμε ότι ο Σεραφείμ εξέδωσε και αυτόνομη την ακολουθία και τον βίο του αγίου Λεοντίου με τον τίτλο «*Βίος και Ακολουθία του Αγίου Λεοντίου του Αθηναίου*», εξολοκλήρου στα ελληνικά, όμως, δεν γνωρίζουμε τον χρόνο εκδόσεως και δεν έχει σωθεί κάποιον αντίτυπο.

Ο βίος του αγίου Λεοντίου μεταφράστηκε από τα τουρκικά στα γαλλικά και δημοσιεύθηκε το 1985 από τον Jacob Xavier στο *Revue des*

études byzantines. Το γαλλικό κείμενο φαίνεται πως λαμβάνει εν μέρει υπ' όψιν του ο ιερομόναχος Μακάριος Σιμωνοπετρίτης, συντάκτης του Νέου Συναξαριστή της Ορθοδόξου Εκκλησίας, των εκδόσεων Ίνδικτος. Δυστυχώς δεν συναντάμε σε άλλες συλλογές βίων αγίων τη βιογραφία του αγίου

Λεοντίου. Ακολουθως παρατίθεται η ελληνική μετάφραση του γαλλικού κειμένου από την Αδαμαντία Μαρκαναστασάκη. (Jacob Xavier. *La Vie de saint Léontios, ascète en Lycie*. In: *Revue des études byzantines*, tome 43, 1985. pp. 237-242;

doi : <https://doi.org/10.3406/rebyz.1985.2176>)

22 Φεβρουαρίου

Παρουσίαση της βιογραφίας

του σεβαστού Πατρός μας αγίου Λεοντίου,

που βρισκόταν στον δρόμο του Θεού,

που εγκαταστάθηκε και κατοίκησε στο Όρος Κοντοβάκιον,

εντός των ορίων της χώρας της Ατταλείας.

Αυτός ο σεβαστός άγιος δεν βρίσκει όμοιό του στην αρετή και ο πατέρας μας Λεόντιος, που αποτελεί τον κανόνα στο μέτρο της αγιότητας, ικανός να κάνει θαύματα, ήταν γέννημα θρέμμα της ενάρετης εκείνης πόλης των Αθηνών, φημισμένος στην περιοχή του Μορέα. Ο πατέρας του ονομαζόταν Νικόλαος, η μητέρα του Ελισάβετ. Οι γονείς του ήταν άνθρωποι ολιγαρκείς, ικανοποιημένοι με τα ευλογημένα υπάρχοντά τους και κυρίως λαμπεροί μέσα από τα καλά τους έργα.

Έτσι, ο άγιος Λεόντιος, γεννημένος από τέτοιους ανθρώπους, παραδόθηκε από τους γονείς του στον παππού του, που ονομαζόταν επίσης Λεόντιος, προκειμένου αυτός να τον μάθει να διαβάζει και να τον εκπαιδεύσει. Υπήρχε μια εκκλησία, την οποία είχε φτιάξει ο παππούς του, χτίστηκε στο όνομα του Αρχιστρατήγου. Σε αυτήν την εκκλησία έζησε ο άγιος Λεόντιος και διάβαζε συνεχώς τα βιβλία, τα αποστήθιζε, αντλούσε πληροφορίες. Και ποτέ δεν αμελούσε να δαμάσει τον εαυτό του κάνοντας νηστεία και εγκράτεια. Επαγρυπνούσε για την καθαρότητα, ιδιαίτερα για την αποφυγή του σωματικού σπίλου.

Ένας Αθηναίος κυριευμένος από κακό πνεύμα, μπήκε στην εκκλησία του Αρχαγγέλου, έξαλλος από το δαιμόνιο, προκαλώντας σε όλους τρόμο. Αυτός ο δαιμονισμένος άρπαξε ένα ξύλο και χτύπησε τον άγιο και μάλλον τον τραυμάτισε. Ο άγιος βρήκε δύναμη και σθένος, ώστε του έδωσε ένα καλό χτύπημα, με το οποίο ο δαιμονισμένος ανέκτησε την κυριαρχία του εαυτού του. Απελευθερωμένος από το δαιμόνιο και με δυνατή φωνή ευχαρίστησε τον παντοδύναμο Θεό φανερώνοντας στον άγιο την ικανοποίησή του.

Όταν οι γονείς του αγίου μετέβησαν στη συνοικία της Κορίνθου πήραν μαζί και το παιδί τους, τον Λεόντιο. Κατά τη διάρκεια της νύχτας, ακούγεται μια φωνή στον Λεόντιο να τον επιπλήττει «Γιατί άφησες μόνο το σπίτι μου και ήρθες εδώ;». Όμως ο άγιος, χωρίς να δώσει καμία απάντηση, σηκώνεται, επιστρέφει και εισέρχεται στην εκκλησία του Αρχαγγέλου.

Φτάνοντας ο άγιος στην ηλικία των είκοσι ετών, ο κύριος Μουσελίμης, ο Περιφερειάρχης δηλαδή, βλέποντας τις αρετές του, τον υιοθετεί για γιο του, κάνοντας και θεωρώντας τον παιδί του. Έτσι η οικία αυτού του κυρίου ευημερεί με όλα τα πράγματα του σπιτιού να βρίσκονται σε αφθονία.

Εν συνεχεία ο άγιος πιέζεται να γίνει ιερέας, αλλά αρνείται. Ήξερε ότι ακόμη και για αγγέλους η ευθύνη αυτού του αξιώματος ήταν βαριά και δύσκολη. Ο αρχιερέας των Αθηνών, ονόματι Θεοδόσιος, προσκάλεσε τον άγιο, με το πρόσχημα ότι τα καλά του έργα τον ικανοποίησαν. Τον κάνει ιερέα και επιπλέον του δίνει συμβουλές, τον προτρέπει και τον αφήνει να συνεχίσει στο δρόμο της σωτηρίας.

Μετά από αυτό, ο άγιος, αφήνοντας τους γονείς του, την οικογένειά του και τους φίλους του ακόμα και τη χώρα του, απαρνείται όλα τα υπάρχοντά του, δέχεται τον δρόμο του σταυρού και το βάρος του στους ώμους του και παραδίδεται στον πατέρα, αγιο Νικόλαο, φημισμένο ως άνθρωπο του Θεού, που ζούσε τότε και στην Αθήνα. Και εκεί φτάνει στο βαθμό του μοναχού, μορφώνεται με τον μοναστικό τρόπο και μένει μαζί του ένα χρόνο.

Τότε παίρνει άδεια από τον (πνευματικό) πατέρα του να πάει στους Αγίους Τόπους, να τους επισκεφτεί και να τους προσκυνήσει. Ο πατέρας του τον ευλόγησε και του χορήγησε την άδεια να πάει δίνοντάς του για συνοδοιπόρο έναν αδελφό που ονομαζόταν Κλήμης. Και ο πατέρας του, μέτοχος της δύναμης του αγίου Πνεύματος, προφήτευσε και του είπε «Να γνωρίζεις, τέκνον μου, ότι το άγιο Πνεύμα σε διάλεξε, διακεκριμένος, ξεχωριστός, να είσαι ποιμένας της πόλης της Ατταλείας».

Μπήκε σε μια βάρκα και έφυγε. Στη θάλασσα περνούν πολλές μέρες, φυσάει ένας τρομερός άνεμος και οι άνθρωποι στο σκάφος ήταν στα πρόθυρα να χαθούν μαζί με τη βάρκα. Επρόκειτο να πνιγούν όλοι. Και ο άγιος προσευχόταν, ικετεύοντας συνέχεια και μόλις τελείωσε την προσευχή του, η θάλασσα έγινε γαλήνια. Η απόλυτη γαλήνη ήρθε, χάρη στην παράκληση του αγίου. Σωζόμενοι έτσι, ευχαρίστησαν τον Θεό και εξέφρασαν την ικανοποίησή τους στον άγιο, που σώθηκαν από τόσο μεγάλη αγωνία.

Όταν έφτασαν στους Αγίους Τόπους, επισκέφτηκαν όλα τα ιερά προσκυνήματα και παρέμειναν στο μέρος όπου κάποτε έμενε ο σεβαστός πατέρας που ονομαζόταν Θεοδόσιος ο Κοινοβιάρχης. Εκεί βρήκαν τον πατέρα, αγιο Βαρνάβα. Αυτός ο σεβάσμιος, είχε φτάσει στην κορυφή της αρετής. Έγιναν σύντροφοί του και έζησαν στο μοναστήρι μαζί του πέντε χρόνια, κάνοντας κάθε είδους διακονίες ευάρεστες στον Θεό, γιατί ήθελαν να συμπεριφέρονται σύμφωνα με τη υπακοή και να χρησιμοποιούν την υπακοή ως οδηγό. Πέτυχαν να σκέφτονται πάντα τον Θεό, να υψώνουν τις σκέψεις τους στα ύψη και έτσι ευνοήθηκαν με μεγάλες χάρες, σε τέτοιο βαθμό που ο άγιος έγινε άξιος να κάνει θαύματα κάθε είδους... [δυσνόητο/δυσανάγνωστο].

Ακολούθως ανέβηκε στο Όρος των Ελαιών με τον σεβάσμιο πατέρα Βαρνάβα και εκεί, σαν δεύτερος προφήτης Ησαΐας, βλέπει τον Κύριο Θεό καθισμένο στον θρόνο του και ακούει χιλιάδες αγγέλους να ψάλλουν «Σώσον Κύριε»! Άλλες φορές ερχόμενος ξανά στο ιερό Σπήλαιο της Βηθλεέμ, βλέπει τον φωτεινό αστέρα να λάμπει πάνω από αυτό και φωτίζεται από το λαμπρό του φως, αντλώντας εξ αυτού την δύναμη να κάνει θαύματα και να κατέχει τη νικηφόρα και κατακτητική τέχνη, μπροστά στην οποία οι δαίμονες είναι ανίσχυροι. Γίνεται ο υπέρτατος κανόνας του μοναχισμού και λίθος αρετής.

Μετά από αυτό έγινε οδηγός και κύριος κατά το αξίωμα του Αποστόλου στην συνοικία της Ατταλείας.

Αυτός ο άγιος, λοιπόν, φεύγει από τους Αγίους Τόπους, γιατί τα εχθρικά έθνη τον κατεδίωξαν. Μαζί με τον άγιο Βαρνάβα και άλλους τρεις φτάνοντας στην περιοχή του Παρασάμ και στη χώρα της Πισιδίας, πλησίασαν τις πλαγιές ενός βουνού και καθώς η γη ήταν στεγνή και δεν υπήρχε νερό, με την προσευχή και τη μεσιτεία του αγίου ανέβλυσε πηγή.

Από εκεί φτάνουν στην πόλη της Ατταλείας και έγινε πραγματικότητα αυτό που είχε προφητεύσει ο (πνευματικός) πατέρας του αγίου, άγιος Νικόλαος, όπως είπαμε παραπάνω, ότι έπρεπε να πάει στην πόλη της Ατταλείας, για να είναι εκεί οδηγός, αφέντης και προστάτης για τους κατοίκους της.

Οι άνθρωποι αυτής της πόλης, της Ατταλείας, ήταν άνθρωποι χωρίς συγκατάβαση, με δύσκολες σχέσεις, χωρίς οίκτο, υπερήφανοι, άνθρωποι αμετανόητοι, που υπηρετούσαν την ανηθικότητα. Ήταν σαν άγρια θηρία. Δεν υπήρχε ο φόβος Θεού στις καρδιές τους, ούτε η σκέψη του θανάτου στο μυαλό τους, ούτε η ανθρώπινη δικαιοσύνη, ούτε η ημέρα κρίσης στις καρδιές τους, ούτε σκέπτονταν την ανταπόδοση για τις πράξεις τους.

Την ημέρα που αυτός ο άγιος άρχισε να δίνει συμβουλές, να κάνει θαύματα -γίνονταν εξαιρετα θαύματα- την ημέρα που άρχισε να κηρύττει, να διδάσκει, άρχισαν να μετανοούν και μετανοώντας, άφησαν τις αμαρτίες τους εξομολογούμενοι. Όλοι βαπτίστηκαν και δέχτηκαν το βάπτισμα από τον άγιο, όπως οι Εβραίοι, στην αρχή, δέχτηκαν το

βάπτισμα του Ιωάννη του Προδρόμου. Σε λίγο τους οδήγησε όλους στην αληθινή πίστη. Τους έκανε χριστιανούς και τους βάφτισε όλους.

Μετά από αυτό ανέβηκε σε ένα βουνό, που ονομαζόταν Κοντοβάκιο και το οποίο δεν ήταν πολύ μακριά από την περιοχή και ξεκουράστηκε παραμένοντας στην ησυχία. Όμως εκεί δεν υπήρχε νερό, ήταν ένα ξηρό μέρος και το μονοπάτι που ανέβαινε στο βουνό ήταν πολύ δύσβατο, λόγω του πολύ δυνατού ανέμου, της σκληρότητας του χειμώνα και της ζέστης του ήλιου. Και έτσι σε όλα τα μέρη αυξήθηκε η φήμη του αγίου. Καθημερινά έβλεπε αμέτρητους ανθρώπους να έρχονται και να σκαρφαλώνουν στο βουνό και εκμεταλλευόμενοι πολύ τις συμβουλές του αγίου, αποκτούσαν γνώσεις.

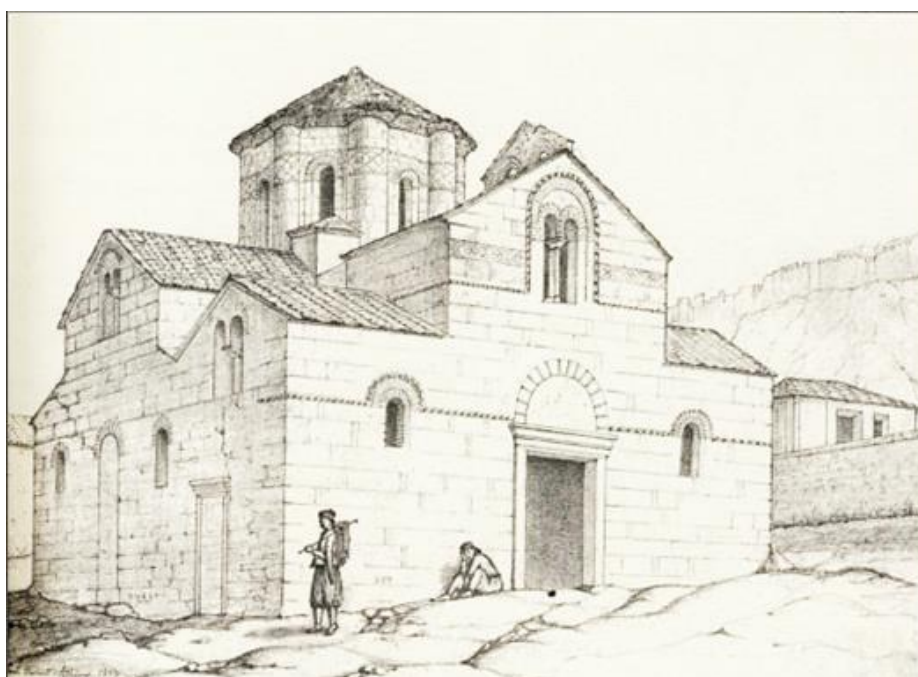
Εκεί στο βουνό, ο άγιος έφτιαξε επτά εκκλησίες και συγκέντρωσε πολλούς θρησκευόμενους γύρω του. Τους παρείχε στέγη και έμειναν εκεί. Και αυτούς ο άγιος τους εφοδίασε με ενάρετα έθιμα, ως όφειλε, με καλά έργα ενάρεστα στον Θεό, με αληθινά αγαθά και έθρεψε τις ψυχές τους με λόγια θεϊκά, έχτισε κοιτώνες φιλοξενίας και κατοικίες για τα πλήθη, ώστε έτσι να τους προφυλάξει. Κάποια στιγμή υπήρξε έλλειψη σιταριού στις αποθήκες. Ήταν σε δυσφορία, χωρίς να χρειαστεί να υποφέρουν. Με την προσευχή του αγίου η αποθήκη γέμισε σιτάρι.

Ευλογημένος με τη δύναμη να τελεί πολλά θαύματα, να θαυματουργεί εξάισια, έσωσε και την πόλη της Ατταλείας από τον κατακλυσμό. Άλλοτε, όταν τα εχθρικά έθνη κατέστρεφαν την περιοχή, αυτός ο άγιος την έσωσε. Επίσης θεράπευσε πολλούς ασθενείς αλλά και εκ του καταποντισμού διέσωσε πολλά πλοία.

Τους φύλαξε και τους έσωσε, σε σημείο που κατά κάποιο τρόπο δεν επαρκεί το πλήθος των ανθρώπων και η γλώσσα είναι ανίσχυρη να εκφράσει τα αμέτρητα, εξάίρετα, ατελείωτα θαύματα που ετέλεσε. Ο τρόπος να διοικεί τους δαίμονες, τα χέρια του προσευχητικά υψωμένα στον Θεό, οι γονυπετείς παρακλήσεις, οι θεραπείες των ανθρώπων, ιδρύσεις μοναστηρίων, ιερών κτηρίων, προστατεύοντας και φροντίζοντας, ποιος θα μπορούσε να το συλλάβει; Αυτό είναι πέρα από την κοινή λογική.

Τελικά, αφού έγινε για τους ανθρώπους που ζούσαν εκεί ένα ζωντανό πρότυπο, ζωντανή εικόνα του Κυρίου μας, του Χριστού, έγινε πατέρας και δεσπότης, σύμβουλος και Μητροπολίτης τους.

Και μετά μετανάστευσε στον Θεό με ασφάλεια. Αλλά και πάλι, μετά τον θάνατό του, δεν χάθηκε, δεν παρέλειψε να κάνει θαύματα, δεν έπαψε να σκορπίζει ευλογίες σε όσους ζητούσαν. Και έτσι, ακόμη και το άγιο σώμα του, όντας στον τάφο, δεν παύει να στάζει μύρο. Αυτό δείχνει και φανερώνει ότι η καρδιά του ήταν καθαρή, η ψυχή του όρθια και όσο ζούσε ακόμη σε αυτόν τον κόσμο, ήταν άξιος του Θεού, του Χριστού και Κυρίου μας, που τον είχε κοσμίσει με ευλογία και χάρι, αυτός που δίνει στους επιτίμους δούλους του άφθονες χάρες και αιώνιες δόξες. Σ' αυτόν, τον Χριστό, τον Κύριο και Θεό μας, ταιριάζει το μεγαλείο εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Παρατηρήσεις

Α'. Ο Γεώργιος Λαδάς στο προαναφερθέν περιοδικό αναφέρει και τον λόγο για τον οποίο ασχολείται με τη δημοσίευση του βίου του αγίου Λεοντίου. Αφορμάται από ένα σχόλιο του αιμνήστου Δημητρίου Καμπούρογλου στο βιβλίο του «Μελέται καί ἔρευναί, ό

Άγιος Ἡλίας τοῦ Σταροπάζαρου καί ἡ θυρεοκόσμητος τοιχογραφία του» που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1923, στο οποίο εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με το αρχικό όνομα της εκκλησίας του προφήτη Ηλία.

Ο ναός βρισκόταν μπροστά από την Πύλη της Αρχηγέτιδος Αθηνάς και κατεδαφίστηκε στα μέσα του ΙΘ' αιώνας. Ήταν κτίσμα του ΙΑ' αιώνας.

(<https://attikigh.com/2021/04/13/%CE%B7-%CF%80%CF%8D%CE%BB%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B7%CE%B3%CE%AD%CF%84%CE%B9%CE%B4%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CE%BD%CE%AC%CF%82-%CF%80%CE%B1%CE%B6%CE%B1%CF%81%CF%8C%CF%80/>)

Την διατυπωθείσα αμφιβολία σχετικά με το αρχικό όνομα του ναού, στήριζε στο ότι το όνομα Ηλίας δεν ήταν καθόλου εν χρήσει κατά τους παλαιούς χρόνους στις αθηναϊκές οικογένειες, αλλά και διότι την ημέρα του προφήτη Ηλία στην Αθήνα συνήθιζαν να εορτάζουν οι Λεονάρδοι ή Λινάρδοι, όνομα με απίστευτα μεγάλη διάδοση στην Αθήνα. Μη γνωρίζοντας τα του αγ. Λεοντίου ο Καμπούρογλου συμπέρανε ότι ο Προφήτης Ηλίας στο Σταροπάζαρο ήταν ο Άγιος Λεονάρδος των χρόνων της Φραγκοκρατίας. Κατ' έθιμον δε οι Λεονάρδοι των Αθηνών συνήθιζαν να εορτάζουν τον προφήτη Ηλία και την ονομαστική τους εορτή στον συγκεκριμένο ναό.

Ο Λαδάς συμμερίζεται τις αμφιβολίες του Καμπούρογλου και κομίζοντας τα στοιχεία περί του εντελώς λησμονηθέντος αγίου Λεοντίου προχωρά τον συλλογισμό λέγοντας ότι η εκκλησία μετατράπηκε σε Λατινική κατά τους χρόνους της Φαγκοκρατίας και το όνομα Λεόντιος, που ήταν γνώριμο στους Αθηναίους, μετατράπηκε στο ομοιάζον φράγκικο Λεονάρδος.

Μετά την αποχώρηση των Φράγκων, οι Αθηναίοι επανακτώντας τον ναό, τον ονόμασαν προφήτη Ηλία, επειδή άγιος Λεονάρδος δεν υπάρχει στο ορθόδοξο εορτολόγιο και το όνομα του αγίου Λεοντίου καθώς δεν υπήρχε στα γνωστά αγιολογικά κείμενα είχε λησμονηθεί. Εξακολούθησαν όμως οι Λεονάρδοι να εορτάζουν το όνομά τους την ημέρα του προφήτη Ηλία.

Φαίνεται λοιπόν πιθανή η πρόταση ότι ο ναός του Προφήτη Ηλία στο Σταροπάζαρο, δίπλα από τη σημερινή εκκλησία των

Ταξιαρχών και της Παναγίας Γρηγορούσας στην Πλάκα να ανοικοδομήθηκε τον ΙΑ΄ αιώνα προς τιμήν του Αθηναίου αγίου Λεοντίου επισκόπου Ατταλείας.

Β΄. Είναι προφανές ότι το κείμενο χρησιμοποιεί ορολογία της εποχής του, ώστε να γίνεται αντιληπτό από τους αναγνώστες του. Το αξίωμα του Μουσελίμη, λόγου χάριν, συναντάται κατά την Οθωμανική περίοδο και έτσι ονομάζεται ο διοικητής μιας επαρχίας ή μικρής περιφέρειας, που ασκούσε κυρίως καθήκοντα τοπάρχου. Αργότερα ο τίτλος αντιστοιχίση με αυτόν του Καϊμακάμη. Βεβαίως γίνεται κατανοητό ότι ένας Οθωμανός αξιωματούχος δεν θα προωθούσε κάποιον υπόδουλο νέο να γίνει χριστιανός ιερέας.

Γεννάται όμως εδώ το ερώτημα πότε περίπου έζησε ο άγιος Λεόντιος καθώς το κείμενο δεν αναφέρει κάτι σχετικό. Όμως η αναφορά στον επίσκοπο των Αθηνών που χειροτόνησε τον Λεόντιο διαφωτίζει την κατάσταση. Ο Θεοδόσιος Αθηνών που αναφέρεται στη βιογραφία σύμφωνα με τον Πανάρετο Κωνσταντινίδη, που δημοσίευσε σχετικό άρθρο στο περιοδικό «Σωτήρ» (Α' έτος, σ. 157) και σύμφωνα με τον επισκοπικό κατάλογο των Αθηνών συναντούμε έναν Θεοδόσιο, ο οποίος άκμασε μεταξύ των ετών 819 και 839. Συνεπικουρεί και ο Σπυρίδων Λάμπρος ο οποίος αναφέρει πως είδε στη συλλογή του πρεσβευτού Φωτιάδη Βέη μολυβδόβουλλο του

Αθηνών Θεοδοσίου. Άρα θα πρέπει η γέννηση του αγ. Λεοντίου να αναζητηθεί μεταξύ των ετών 799 και 819 ώστε να μπορεί ο Αθηνών Θεοδόσιος να τον χειροτονήσει στην ηλικία των είκοσι ετών.

(<https://web.archive.org/web/20150721195511/http://iaath.gr/index.php/2010-09-06-09-50-36>)

Ο Λαδάς σημειώνει ότι η χρονολογία συνθέσεως της ακολουθίας του αγ. Λεοντίου, εξάγεται από την ακροστιχίδα του κανόνος καθώς αναφέρεται το όνομα του μελωδού Θεοφάνους, ο οποίος εκοιμήθη στα μέσα του Θ' αιώνας. Σήμερα βέβαια η έρευνα αναγνωρίζει ως ποιητές με το ίδιο όνομα τους σχεδόν συγχρόνους Θεοφάνη τον Γραπτό επίσκοπο Νικαίας, τον Θεοφάνη τον Σικελό, παιδιόθεν μαθητή του υμνογράφου Ιωσήφ του Σικελού και τέλος τον Θεοφάνη επίσκοπο Ταυρομενίας.

Γ'. Άξιο ερεύνης είναι να διελευκανθεί η προσωπικότητα του Νικολάου που αναφέρεται στη βιογραφία του αγίου και έχει το προφητικό χάρισμα. Ο Λαδάς αφήνει να εννοηθεί ότι ο πατέρας του αγίου, ονόματι Νικόλαος και ο πατήρ Νικόλαος με το προφητικό χάρισμα είναι το ίδιο πρόσωπο. Στο Νέο Συναξαριστή της Ορθοδόξου Εκκλησίας δεν αναφέρεται καθόλου το όνομα του κατά σάρκα πατέρα του Λεοντίου και Νικόλαος αναφέρεται ως κάποιος σπουδαίος ασκητής των Αθηνών. Όμως από την βιογραφία του Λεοντίου γίνεται σαφές ότι πρόκειται περί δύο διαφορετικών προσώπων, δηλαδή ο κατά σάρκα πατέρας του Λεοντίου, ο Νικόλαος και ο κατά πνεύμα πατέρας του Λεοντίου, ο πατήρ Νικόλαος με το προφητικό χάρισμα, ο οποίος από τη συνοδεία του παρέχει και έναν μοναχό, τον Κλήμη, ώστε να τον συνοδεύσει στο ταξίδι του στους Αγίους Τόπους.

Ποιος όμως μπορεί να είναι αυτός ο σπουδαίος ασκητής, με συνοδεία ικανή μοναχών και αν μη τι άλλο έχει το προφητικό χάρισμα;

Ο Νικόλαος ζούσε «και στην Αθήνα» διαβάζουμε στη βιογραφία του Λεοντίου. Άρα δεν ζούσε εντός των Αθηνών, διότι αν συνέβαινε αυτό, δεν θα διαβάσαμε στη συνέχεια ότι ο Λεόντιος εγκατέλειψε την

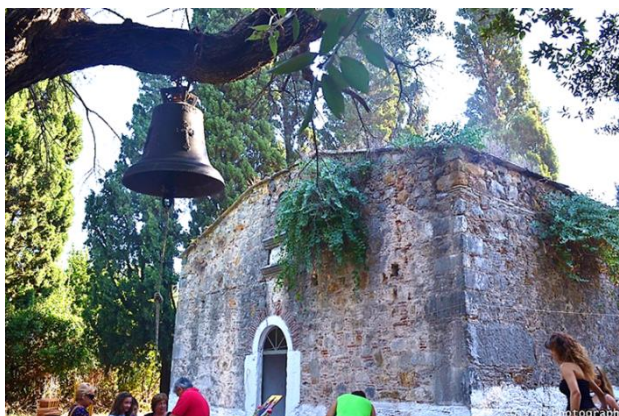
πατρίδα του για να ενταχθεί στην συνοδεία του π. Νικολάου. Ο ασκητής Νικόλαος θα πρέπει να τοποθετηθεί στα πέριξ των Αθηνών.

Έχουμε τώρα μια εικόνα για την περίοδο κατά την οποία έζησε στην Αθήνα ο άγιος Λεόντιος. Αφού είκοσι ετών χειροτονήθηκε πρεσβύτερος από τον Αθηνών Θεοδόσιο, δηλαδή μεταξύ των ετών 819 και 839 θα πρέπει σε αυτό το διάστημα να αναζητήσουμε και τον ασκητή Νικόλαο. Από έρευνα εντοπίσαμε στην περίοδο αυτή έναν Νικόλαο, ο οποίος πληροί όλες τις προδιαγραφές ώστε να ταυτιστεί με τον Νικόλαο της βιογραφίας του Λεοντίου.

Πρόκειται για τον άγιο Νικόλαο τον Σικελό, ο οποίος φεύγει από την Σικελία λόγω των Αράβων και εγκαθίσταται με την συνοδεία του στην Εύβοια όπου ίδρυσε μονή. Η βιογραφία του δεν αναφέρει κανένα χρονολογικό στοιχείο πλην του ότι αυτός με την αδελφότητα απήχθησαν από Άραβες ή πειρατές. Κατόπιν θαύματος του Νικολάου, σώζονται από καταποντισμό και οι απαγωγείς τούς επέστρεψαν στο νησί.

Ο Μητροπολίτης Φαναρίου κ. Αγαθάγγελος πραγματευόμενος την βιογραφία του Νικολάου αναφέρει «...Είναι γνωστό ότι πολλές Σικελικές Έκκλησιαστικές προσωπικότητες έφυγαν από τη Σικελία ή τη νότιο Ιταλία (9η – 13η εκατονταετηρίδα) και εγκαταστάθηκαν σε περιοχές της Ελλάδος ή σε άλλο σημείο της βυζαντινής αυτοκρατορίας. ... Η Σικελία ταλαιπωρήθηκε από αγώνες αντιμαχόμενων φύλων και θρησκειών μεταξύ του Χριστιανισμού και του Ισλαμισμού».

Στο συνοδικό της Εκκλησίας της Ελλάδος που συνετάχθη από τον Μητροπολίτη Αθηνών άγ. Μιχαήλ Χωνιάτη και όπως δημοσιεύεται από τον Επίσκοπο πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Ευστρατιάδου,

μνημονεύεται μεταξύ άλλων και ο άγιος Νικόλαος ως οσιώτατος ηγούμενος του Νέτεκος, (περιοχή στην Εύβοια). ([Το Συνοδικόν της Εκκλησίας της Ελλάδος \(uth.gr\)](http://www.uth.gr)).

Συνδυάζοντας τώρα όλα τα ανωτέρω στοιχεία καθώς και ότι τον άγ. Νικόλαο τον απαγάγουν με πλεούμενο όπως ο άγιος Λεόντιος φεύγει από τον πατέρα Νικόλαο με βάρκα, όπως λέει η βιογραφία, σημαίνει ότι ζούσαν κοντά στη θάλασσα ή σε κάποιο νησί. Αυτό μας οδηγεί στο να περιορίσουμε την χρονική έκταση αναζητήσεως του αγ. Νικολάου μέχρι την ανακατάληψη της Κρήτης από τον Νικηφόρο Φωκά το 961, οπότε και απάλλαξε για μεγάλο χρονικό διάστημα το Αιγαίο από την πειρατεία των Αράβων.

Έτσι λοιπόν προτείνουμε ο πατέρας Νικόλαος της βιογραφίας να ταυτιστεί με τον άγιο Νικόλαο τον Σικελό, ο οποίος εγκαταβίωσε στην Εύβοια και προφήτευσε το μέλλον του αγίου Λεοντίου.

Δ'. Ο βίος του αγίου Λεοντίου χαρακτηρίζεται από κάτι το επικό και ηρωικό, όπως συνήθως έχουμε στα συναξάρια των αγίων μετά την Εικονομαχία, όπου οι άγιοι παρουσιάζονται ως οι σωτήρες των κατά τόπους Εκκλησιών και των πόλεων με τις οποίες έχουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο συνδεθεί. Πληθώρα θαυμαστών διασώσεων, μυροβυσίες αγίων λειψάνων και άλλα τινά προβάλλουν το καταλυτικό πρότυπο του μονάχου σε όλες τις κοινωνικές δομές. Τούτο μοιάζει σαν δικαίωση ή αποκατάσταση ή αποζημίωση της αδικίας και του πολέμου που δέχτηκε ο ορθόδοξος μοναχισμός από τους εικονοκλάστες.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι και στους δύο βίους των αγίων, του Νικολάου και Λεοντίου, υπάρχει η θαυμαστή σωτηρία από την τρικυμισμένη θάλασσα. Είναι κάτι που παραπέμπει στον απόστολο Ανδρέα, ο οποίος με τον αντίκτυπο που έχει ως ο Πρωτόκλητος έχει το «χρέος» αλλά έχει λάβει και την ευλογία να ομοιάζει περισσότερο από κάθε άλλον στον Ιησού Χριστό που με το νεύμα καθυποτάσσει τα στοιχεία της φύσεως.

Πολλές βιογραφίες αγίων παρουσιάζονται εκείνη την εποχή με συγκεκριμένα μοτίβα από τον θαυμαστό κόσμο των πολιούχων αγίων. Μην ξεχνάμε ότι ο απόστολος Ανδρέας τότε εμφανίζεται έφιππος να υπερασπίζεται τα τείχη των Παλαιών Πατρών, ο άγιος Δημήτριος φονεύει ιδίους χερσίν τον βασιλιά των Βουλγάρων και ο

άγιος Αχίλλιος λαμβάνει μέρος στην Α' Οικουμενική Σύνοδο, ενώ όλα τα στοιχεία συνηγορούν ότι τότε δεν είχε ακόμα γεννηθεί...

Η παρουσίαση όλων αυτών των στοιχείων καταδεικνύει το πόσο ακόμα το έδαφος είναι γόνιμο για επιστημονική έρευνα, αναζήτηση και συζητήσεις. Άλλωστε η καταγραφή και η ψηφιοποίηση που έλαβε χώρα στις Ενορίες της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, αυτόν το σκοπό έχει, να προκαλέσει το ενδιαφέρον, να προαχθούν οι αθηναϊκές επιστήμες και τα αθηναϊκά μελετήματα, ώστε με καλύτερη επίγνωση, χωρίς σύγχυση των πραγμάτων να έχουμε και την πίστη βεβαία.

*Από τῶν τοῦ κόσμου συγχύσεων σεαυτὸν φυλάξας ἀνώτερον,
Πατὴρ ἡμῶν Λεόντιε, τοῦ ἁγίου Πνεύματος γέγονας οἰκιτήριον, ὑπὲρ
ἡμῶν ἀεὶ σοφὲ δεόμενος, πρεσβένειν ἐκάστοτε ὅπως εὐροιμεν ἔλεος.*